



Gimnazija i strukovna škola Bernardina Frankopana

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

Uvod

Protokol o postupanju Gimnazije i strukovne škole Bernardina Frankopana u slučaju nasilja odnosi se na prevenciju mogućih situacija povećanog rizika, na postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite učenika, kao i svih zaposlenika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja.

Temelji se na odredbama *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, *Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji*, *Zakona o radu*, *Kaznenom zakonu*, na sadržaju i obvezama škole propisanim *Pravilnikom o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika i školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima*, *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima*, *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji*, *Protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja*, *Protokolom o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece*, *Protokolom o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece*, te drugim podzakonskim aktima škole. On utvrđuje obveze i odgovornosti, kao i načine postupanja, tj. što treba činiti ravnatelj, stručni suradnik, nastavnik, drugi zaposlenik škole ili roditelj (skrbnik djeteta).

O načinima i koracima postupanja svih sudionika u procesu odgoja i obrazovanja potrebno je upoznati učenike na satu razrednika te roditelje na prvom roditeljskom sastanku na početku svake školske godine (po potrebi i češće).

Koordinatori Protokola o postupanju škole u slučaju nasilja su: stručni suradnik pedagog i stručni suradnik psiholog.

Protokol sadrži:

1. općeprihvaćenu definiciju nasilja,
2. razliku nasilja od običnog vršnjačkog sukoba,
3. postupanje škole u slučaju običnog vršnjačkog sukoba,
4. postupanje škole u slučaju nasilja među učenicima,
5. postupanje škole u slučaju saznanja ili sumnje o nasilju u obitelji,
6. postupanje škole u slučaju nasilja prema učenicima od strane odrasle osobe u školi (nastavnika, roditelja, drugih zaposlenika škole, nepoznatih osoba),
7. postupanje škole u slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe nad odraslom osobom u školi,
8. postupanje škole u slučaju nasilja prema zaposlenicima škole od strane učenika škole,
9. evidencija škole o sukobima i nasilju u školi,
10. obrazac za opis događaja.

1. Općeprihvaćena definicija nasilja

Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrjeđivanja, koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnotežan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinaca).

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice: udaranje, guranje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično, bez obzira je li kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda
- psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više njih. Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupina kojoj pripada, isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponižavanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Elektroničko nasilje definira se kao svaka zlonamjerna i ponavljana uporaba informacijskih i komunikacijskih tehnologija kako bi se nekome nanijela šteta, odnosno kako bi se najčešće neko dijete ponizilo, zadirkivalo, prijetilo mu se ili ga se zlostavljalo na neki drugi način. Ono može uključivati slanje anonimnih poruka mržnje, poticanje grupne mržnje, nasilne napade na privatnost (otkrivanje osobnih informacija o drugima, „provaljivanje“ u tuđe e-mail adrese), kreiranje internetskih stranica (blogova) koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun vršnjaka, uhođenje, vrijeđanje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima, širenje nasilnih i uvredljivih komentara, izlaganje dobi neprimjerenim sadržajima i seksualno namamljivanje.

Nasilje podrazumijeva šest definirajućih čimbenika:

1. namjera da se drugom nanese šteta ili ozljeda,
2. intenzitet i trajanje (opetovanost nasilničkog ponašanja),
3. moć nasilnika (nerazmjer s obzirom na dob, snagu, brojčana nadmoć),
4. ranjivost i nemoć žrtve,
5. manjak podrške,
6. posljedice

2. Razlike između nasilja i običnog vršnjačkog sukoba

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od običnog sukoba vršnjaka. Obični sukob vršnjaka ima sljedeća obilježja:

- nema elemenata navedenih za nasilništvo:
- radi se o sukobu vršnjaka koji oni ne rješavaju na miran, nego na neki drugi način,
- ne postupaju jedan prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete,
- nema nerazmjera moći,
- nema težih posljedica za učesnike u sukobu,
 - učesnici ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu
 - mogu dati razloge zašto su u sukobu
 - ispričaju se ili prihvate rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog
 - slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe
 - mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba

3. Postupanje škole u slučaju nasilja među učenicima

U slučaju nasilja među učenicima u školi svi djelatnici škole dužni su:

- Odmah prekinuti nasilno ponašanje učenika i odvojiti učenike
- Pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje
- Obavijestiti o događaju: razrednika, stručnog suradnika (pedagog/psiholog) ili ravnatelja škole

Stručne osobe za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja (stručni suradnici: pedagog i psiholog), a u ovlaštenju ravnatelja dužni su:

- Odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema učeniku, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika škole ili po potrebi pozvati zaposlenike policije
- Ako je učenik povrijeđen u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne liječničke pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju učenika, prepratiti ili osigurati pratnju učenika od strane stručne osobe liječniku te sačekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju i dolazak roditelja/skrbnika
- Odmah po prijavljenom nasilju o tome obavijestiti roditelje/skrbnike učenika te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje je do tada doznala i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti

- Po prijavi, odnosno dojadi nasilja, odmah obaviti razgovor s učenikom koji je žrtva nasilja, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće. Ovi razgovori s učenikom obavljaju se uvijek u nazočnosti nekog od stručnih suradnika škole, a na način da se postupa posebno pažljivo, poštujući učenikovo dostojanstvo i pružajući mu potporu
- Roditeljima/skrbnicima učenika koja je žrtva vršnjačkog nasilja dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći učeniku, kako u odgojno-obrazovnoj ustanovi, tako i izvan nje, a s ciljem potpore i osnaživanja učenika te prorade traumatskog doživljaja
- Obaviti razgovor s drugim učenicima ili odraslim osobama koje imaju spoznaju o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja
- Ako se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod drugih učenika koja su svjedočila nasilju, savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom poradi pomoći učenicima, svjedocima nasilja
- Što žurnije obaviti razgovor s učenikom koji je počinio nasilje, ukazati mu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li učenik neke okolnosti koje bi ukazivale da je žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti centar za socijalnu skrb, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a škola će poduzeti sve mjere za pomirenje učenika i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u odgojno-obrazovnoj ustanovi
- Pozvati roditelje/skrbnike učenika koji je počinio nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih sa ciljem promjene takvog ponašanja učenika te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar škole ili izvan nje (centri za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovališta i slično) i izvijestiti ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom centru za socijalnu skrb, Upravnom odjelu za školstvo, policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu
- O poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima sačiniti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima te o događaju izvijestiti Nastavničko vijeće škole

4. Postupanje škole u slučaju običnog vršnjačkog sukoba

U slučaju običnog vršnjačkog sukoba svaki zaposlenik škole dužan je:

- Odmah prekinuti sukob među učenicima

- Obavijestiti o sukobu razrednika, stručnog suradnika pedagoga/psihologa ili ravnatelja škole
- Razrednik, stručni suradnik pedagog/psiholog dužan je obaviti razgovore sa sukobljenim učenicima, predložiti učenicima da se međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće „pobijediti“ te da jedan drugom nadoknade eventualnu štetu (restitucija)
- Tražiti od učenika da popune odgovarajući obrazac o događaju
- U slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima razrednik i stručni suradnik pedagog/psiholog pozvat će roditelje u školu s ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku
- Prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad, pedagoška i/ili psihološku pomoć) u školi ili izvan škole u dogovoru s roditeljima/skrbnicima
- Ako učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, ne prihvaća restituciju, škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu s Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera
- U slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja/skrbnika Škola će postupiti po točki 2. ovog Protokola

5. Postupanje škole u slučaju saznanja ili sumnje o nasilju u obitelji učenika

- Obaviti razgovor s učenikom i upoznati ga s daljnjim postupanjem
- Pozvati učenikove roditelje/skrbnike odmah na razgovor i upoznati ih sa značajnim saznanjima i informacijama koje djelatnici škole posjeduju - i ako je učenika zlostavljao jedan roditelj/skrbnik, upoznati s time drugog roditelja/skrbnika
- Upozoriti roditelje/skrbnike na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom Centru za socijalnu skrb, policiji i Upravnom odjelu za školstvo
- Ako su roditelji/skrbnici spremni za suradnju, uključiti ih u savjetovanje unutar škole ili im preporučiti odgovarajuće ustanove
- Ako je učenik zlostavljan od oba roditelja/skrbnika ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje, odmah obavijestiti o tome Centar za socijalnu skrb i postupati dalje u dogovoru s Centrom za socijalnu skrb
- Ako roditelji/skrbnici odbijaju suradnju, o tome informirati Centar za socijalnu skrb, Upravni odjel za školstvo
- Ako je učeniku potrebna pomoć ili pregled liječnika, s učenikom liječniku odlazi roditelj/skrbnik (ako je dostupan i ako ne postoji sumnja da je on zlostavljač) ili predstavnik škole ili predstavnik Centra za socijalnu skrb
- Tijekom razgovora s učenikom stručni suradnik mora voditi službenu zabilježku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba

- Suradivati s nadležnim Centrom za socijalnu skrb i djelovati usklađeno s ciljem dobrobiti učenika

6. Postupanje škole u slučaju nasilja prema učeniku od strane odrasle osobe u školi (nastavnika, roditelja/skrbnika, drugih zaposlenika škole, nepoznatih osoba)

- Odmah pokušati prekinuti nasilno postupanje prema učeniku
- Ako se u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja, stručnog suradnika škole ili drugog zaposlenika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno postupanje prema učeniku i obavijestiti policiju
- Ako se uspije prekinuti nasilno ponašanje prema učeniku, o tome obavijestiti ravnatelja i stručnog suradnika škole
- Upozoriti osobu koja se ponaša nasilno na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja, informirati je o obvezi škole da slučaj prijavi i nadležnom institucijama (Centar za socijalnu skrb, policija, Upravni odjel za školstvo, Ministarstvo znanosti i obrazovanja)
- O događaju obavijestiti Centar za socijalnu skrb, policiju, Upravni odjel za školstvo te o težem slučaju Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- Stručni suradnik dužan je obaviti razgovor s učenikom odmah po saznanju o događaju s ciljem normaliziranja osjećaja učenika i sprečavanja dugoročnih posljedica traume te tijekom razgovora s učenikom voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor, razrednik ili druga povjerljiva osoba
- Poslije obavljenog razgovora s učenikom ravnatelj, stručni suradnik, razrednik ili nastavnik su dužni obavijestiti roditelja/skrbnika učenika, pozvati ga na razgovor, zatražiti da učenika odvede kući te ih informirati o eventualnoj potrebi uključivanja učenika i roditelja u savjetovanje i stručnu pomoć u školi ili izvan nje
- U slučaju da je učenik ozlijeđen ili postoji sumnja da bi mogao biti, treba ga odmah odvesti na liječnički pregled, pri čemu s njim u pratnji ide roditelj/skrbnik (ako je dostupan) ili predstavnik škole ili predstavnik centra za socijalnu skrb

7. Postupanje škole u slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe nad odraslom osobom u školi

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (nastavnika, razrednika, roditelja/skrbnika učenika, djelatnika škole, nepoznate odrasle osobe) prema drugoj odrasloj osobi u školi (nastavniku, razredniku, roditelju/skrbniku učenika, zaposleniku škole, nepoznatoj odrasloj osobi) te u slučaju da postoje informacije da odrasla osoba u prostor škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost osoba i imovine u školi, zaposlenik škole, koji ima tu informaciju ili je prisutan mora:

- Odmah pokušati prekinuti nasilno ponašanje
- U svim situacijama treba primijeniti znanja i vještine aktivnog slušanja, zadržati smirenost i profesionalnu razinu odnosa
- Potrebno je izbjegavati rasprave sa sugovornikom pred učenicima ili drugim roditeljima te komentiranje situacije pred učenicima ili pred drugim roditeljima
- Upozoriti osobu koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja, tj. unošenja opasnih predmeta u prostor škole i zatražiti od nje da napusti prostor škole
- Ako se u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja škole, stručnog suradnika ili drugog zaposlenika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje i obavijestiti policiju
- U slučaju fizičkog nasilja, prijetnje fizičkim nasiljem ili verbalnog nasilja kojeg nije moguće zaustaviti, bilo koji zaposlenik škole treba pozvati policiju
- O događaju obavijestiti policiju, Centar za socijalnu skrb, Upravni odjel za školstvo te Ministarstvo znanosti i obrazovanja

7. Postupanje škole u slučaju nasilja prema zaposlenicima škole od strane učenika

U slučaju da je zaposlenik škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika škole on treba o tome izvijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika. Oni će:

- Razgovarati s učenikom u prisutnosti razrednika i voditi službenu zabilješku o razgovoru
- Odmah obavijesti roditelje/skrbnike učenika te ih upozoriti na neprihvatljivost takvog ponašanja
- Prema učeniku poduzeti određene pedagoške mjere u skladu sa Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi te Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera
- Uključiti učenika u stručni tretman u školi ili u dogovoru s roditeljima u ustanovi izvan škole
- O svemu izvijestiti Centar za socijalnu skrb, upravni odjel za školstvo, a po potrebi i policiju
- Ako je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi, zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pisanom bilješkom (na propisanom obrascu) izvijestiti Upravni odjel za školstvo te Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
- U slučaju da bilo kojem nasilnom ponašanju u prostoru škole svjedoče drugi učenici, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj ili stručni suradnik su dužni osigurati stručnu pomoć tim učenicima. Pri tome su dužni se savjetovati s nadležnom i stručnom osobom koja ima iskustva u radu s traumatiziranim osobama o potrebi i načinu pružanja stručne pomoći svjedocima nasilja

8. Evidencija škole o sukobima i nasilju u školi

- **Obrazac za prijavu nasilja**

Sastavni dio ovog Protokola je Obrazac za prijavu nasilja. Kada je riječ o prijetnjama ili o nasilju, u školi zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pisanom bilješkom obavijestiti kontakt osobu u Upravnom odjelu za školstvo. Usmenu obavijest Uredu za školstvo može dati svaki zaposlenik škole, a pisanu obavijest, kao i eventualnu izjavu za medije, daje isključivo ravnatelj škole.

- **Obrazac za opis događaja**

Svaka osoba (učenik, nastavnik ili drugi zaposlenik škole), koja je bila uključena u sukob ili nasilje, popunjava neposredno nakon događaja navedeni obrazac te ga predaje ravnatelju ili stručnom suradniku škole. Taj obrazac je sastavni dio izvještaja škole o događaju.

- **Evidencija škole o sukobima i nasilju u školi**

Škola vodi posebnu Evidenciju o sukobima i nasilju u školi. Taj obrazac popunjava osoba koja je prisustvovala ili bila obaviješten o događaju neposredno nakon istog. Ispunjeni obrazac predaje ravnatelju ili stručnom suradniku (pedagog/psiholog) Škole te je sastavni dio službenog izvještaja škole o događaju.

Navedeni Obrasci i Evidencija nalaze se u prilogu i sastavni su dio ovog Protokola.

Prilog 1. Obrazac za prijavu nasilja

Obrazac za prijavu nasilja		
ŠKOLA:	RAVNATELJ:	TELEFON:
ADRESA:	DATUM:	E-MAIL:
Osoba koja je doživjela nasilje		
Osoba koja je počinila nasilje		
Datum i vrijeme događaja		
Mjesto događaja		
Posljedice događaja		
Poduzete mjere		
Tko šalje informaciju		

Prilog 2. Obrazac za opis događaja

Obrazac za opis događaja (popunjavaju sudionici u događaju)

Datum: _____

Sudionici događaja: _____

Mjesto i vrijeme: _____

Opis događaja: _____

Što mislim o uzrocima događaja: _____

Moje mišljenje o poduzetim mjerama: _____

Što ću reći ili poduzeti nakon događaja: _____

Druga moguća rješenja – moji prijedlozi: _____

Potpis sudionika:

Potpis stručne osobe:

Potpis roditelja:

Prilog 3. Evidencija škole o sukobima i nasilju u školi

Evidencija škole o sukobima i nasilju u školi – školska godina _____					
Redni broj	Sudionici događaja	Mjesto i vrijeme događaja	Vrsta nasilja/zanemarivanja	Prijavitelj događaja	Ishod
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					